

Pracovná skupina pre ovocie a zeleninu, 4. apríl 2023

Miesto stretnutia: COPA-COGECA, Rue de Trèves 61, 1040 Brusel

Dátum stretnutia: 4. apríla 2023

Účastník stretnutia: Konzorcium

Názov aktivity: Pracovná skupina pre ovocie a zeleninu

Predseda: Luc Vanoirbeek (BE).

Podrobný popis aktivity:

Aktuálne informácie o prebiehajúcich iniciatívach v rámci EZD a stratégie F2F

- aktuálne informácie Komisie o revízii smernice o obaloch a obalových odpadoch

Návrh nariadenia Komisie bol zverejnený 30. 11. 2022. Nariadenie bude mať dopad najmä na odvetvie ovocia, zeleniny a vína. Jednorazové obaly na čerstvé ovocie a zeleninu s hmotnosťou nižšou než 1,5 kg budú zakázané, takisto aj nekompostovateľné nálepky, a to 2 roky po vstupe nariadenia do platnosti. Pre vína (s výnimkou šumivých, ovocných a aromatizovaných) budú platiť povinné ciele pre opätovné použitie obalov. Svoje stanoviská k príslušným článkom návrhu vypracujú výbory AGRI (spravodajca Salvatore de Meo, EPP, IT), IMCO (spravodajkyňa Virginie Joron, ID, FR) a ITRE (spravodajkyňa Patrizia Toia, S&D, IT). Odhad časového harmonogramu v Európskom parlamente je nasledovný: hlasovanie vo výbore ENVI (spravodajkyňa Frédérique Ries, Renew, BE) v 3. štvrtroku 2023, hlasovanie pléna Parlamentu v máji 2024.

Sekretariát C-C pripravil návrh pozičného dokumentu, v ktorom označuje zákaz používania nekompostovateľných nálepiek a jednorazových obalov na ovocie a zeleninu do 1,5 kg iba na ovocie a zeleninu za diskriminujúci, pričom prípadné výnimky sú podľa C-C príliš obmedzujúce. Členské organizácie vyzvali na vykonanie ďalšieho výskumu, nálepky napr. môžu byť recyklovateľné ako plasty. Návrh nariadenia ignoruje aj prínos nálepiek v podobe dodatočných informácií pre spotrebiteľa. Sekretariát preto vo svojom pozičnom dokumente odporúča napr. navýšenie investícií do nových technológií a varuje pred diskriminujúcimi podmienkami pre niektoré druhy produktov. Z pohľadu C-C je dôležitý harmonizovaný prístup, nepodporuje preto žiadne výnimky pre členské štáty, aby nebol narušený jednotný trh. Sekretariát na problematike úzko spolupracuje aj s inými organizáciami, napr. Packaging Europe, FDE, Freshfield, atď.

Diskusia:

Sekretariát upozornil, že ide o politicky riadenú tému, preto je pokrok v EÚ inštitúciách mimoriadne rýchly a je pravdepodobné, že téma sa uzavrie do eurovolieb.

IT zástupca upozornil na riziká tejto politickej iniciatívy aj v kontexte prebiehajúcej smernice o udržateľnom používaní plastov.

NL zástupca upozornil, že balenie ovocia a zeleniny sa často deje priamo v mieste produkcie na rozdiel od odvetví mäsa alebo mlieka, ďalej referoval o prieskume o obalovom odpade v NL, ktorý ukázal, že iba 1,7 % odpadu tvoria obaly zo sektoru ovocia a zeleniny. Vyzval ostatné organizácie, aby apelovali na svojich zástupcov, aby nové nariadenie bolo vyvážené.

- prezentácia Komisie ohľadom výsledku panelu európskych občanov ohľadom plytvania potravinami

Komisia by mala počas CDG (12. 4. 2023) poskytnúť informácie o pripravovanej legislatíve na znižovanie potravinového odpadu. Aktuálne nie je jasné, na ktoré časti potravinového reťazca by sa mala vzťahovať. Podľa pozičného dokumentu C-C z roku 2021 by sa ciele zníženia potravinového odpadu nemali vzťahovať na prvovýrobu, t. j. na úroveň zberu úrody.

Sekretariát C-C upozornil aj na nutnosť zohľadnenia nekalých obchodných praktík.

- aktualizované informácie o revízii smernice o udržateľnom používaní pesticídov

Ohľadom revízie nedošlo v poslednej dobe k žiadnemu významnejšiemu pokroku, vo výbore ENVI bolo oficiálne predstavené stanovisko Sarah Wiener (AT, Zelení) dňa 2. 3. 2023.

Hlavné prvky návrhu jej stanoviska:

- redukcia nebezpečných pesticídov o 80 % (Komisia navrhuje 50 %)
- možnosť použitia pesticídov povolených v ekologickom poľnohospodárstve v citlivých oblastiach (Komisia navrhuje úplný zákaz v týchto oblastiach)
- rozšírenie ochranných pásiem v citlivých oblastiach z 3 m na 10 m (niekde až 50 m)
- zavedenie princípu „znečisťovateľ platí“ použitím DK modelu zdanenia podľa miery rizika použitia pesticídov
- zmena referenčného obdobia na roky 2018-2020 (Komisia navrhuje roky 2015-2017)
- zavedenie monitorovacích programov ohľadom zdravia ľudí a životného prostredia
- zákaz použitia a nákupu chemických pesticídov pre neprofesionálnych užívateľov

Vo výbore AGRI je spravodajkyňou Clara Aguilera (ES, S&D), svoj návrh chce predstaviť koncom apríla, termín hlasovania by mohol byť 18. 7. 2023. Sekretariát upozornil na uniknutý pracovný dokument spravodajkyne, podľa neho je pozitívny, zahŕňa hlavné obavy poľnohospodárov, napr. ohľadom nedostatku vhodných a ekonomicky zmysluplných alternatív. Pracovný dokument uvádza aj nutnosť definovať ekologicky citlivé oblasti s ohľadom na tzv. nitrátovú smernicu a rámcovú smernicu o vode. Administratívna záťaž by nemala byť vyššia než teraz a postupy by mali byť zjednodušené. Nevyhnutné je zaistenie financovania zmien súvisiacich s vykonávaním revidovanej legislatívy SPP a ďalších zdrojov.

Plenárne hlasovanie Parlamentu by mohlo prebehnúť v prvom októbrovom týždni.

SE PRES možno zverejní správu o pokroku, ale Komisia nedodala doplňujúce informácie, k čomu ju Rada vyzvala ešte počas CZ PRES.

Diskusia:

Sekretariát vyjadril nepochopenie, prečo Komisia zverejňuje legislatívny návrh bez toho, aby mala potrebné údaje o reálnom používaní pesticídov. Sekretariát upozornil, že poľnohospodári potrebujú cca 10-20 rokov na prispôsobenie sa výrobným metódam nových pravidiel, s čím vyhodnotenie dopadov nepočíta, lebo predstavuje plán iba na prvých 5 rokov. Podľa sekretariátu bude Rada „poslednou šancou“ na zamietnutie legislatívneho návrhu, pokiaľ ho väčšina členských štátov odmietne.

NL zástupca upozornil na štúdiu univerzity vo Wageningene ohľadom dopadov návrhu, podľa štúdie by došlo k 20 %-nému poklesu produkcie v odvetví pestovania zeleniny a ovocia v skleníkoch, pri pestovaní kvetov ešte väčšiemu.

IT zástupca upozornil, že v sektore ovocia a zeleniny nie je efektivita alternatív nijak potvrdená. Súhlasil s potrebou znižovania pesticídov, treba však počkať na efektívne alternatívy.

- prezentácia pilotného projektu integrovaného nástroja ochrany proti škodcom

Komisia na stretnutí CDG predstaví svoj pilotný projekt.

Body týkajúce sa ovocia a zeleniny:

- okrúhly stôl o situácii na trhu s ovocím a zeleninou

AT zástupca referoval o nízkych cenách ovocia (jablká, marhule, slivky), ktoré nestačia na pokrytie vysokých výrobných nákladov. U zeleniny bola sezóna pozitívna, ale počas zimy bola väčšina skleníkov mimo prevádzky.

DE zástupkyňa referovala o zahájení produkcie zeleniny, prvá úroda šalátov prebehne na konci apríla. Na trhu s jablkami je situácia podobná ako v AT, zásob je dostatok, preto sa časť z nich využila na výrobu muštu. Spotrebiteľia značne znížili dopyt po sezónnom a prémiovom ovocí (jahody, špargľa, iná ekologická produkcia) oproti predchádzajúcim rokom .

NL zástupca referoval o oneskorenom výseve v skleníkoch, ceny označil za uspokojivé. O ďalšom vývoji cien rozhodne množstvo produkcie uvedenej na trh v nadchádzajúcich 8-10 týždňoch.

FR zástupkyňa referovala o nedostatočnej ponuke na trhu s ovocím a zeleninou a o problémoch s ich kvalitou. Spotrebiteľské ceny sú natolko vysoké, že spotrebiteľia znížili svoju spotrebu.

ES zástupkyňa tiež informovala o ťažkostiach so zníženou spotrebou ovocia a zeleniny, odvetvie najprv zasiahla pandémie C-19 a teraz vysoká inflácia. Došlo k poklesu produkcie niektorých komodít, najmä citrusov, z dôvodu sucha a kvôli fytozsanitárnym problémom. Dôsledkom sú rekordne vysoké ceny. Problémy spôsobujú dovozy citrusov z Egypta, lebo majú veľmi konkurencieschopné ceny.

IT zástupca referoval o podobných problémoch spojených so znížením spotreby, obavy sú najmä ohľadom jahôd a ovocia, uvádzaného na trh v krátkom časovom období.

IE zástupca upozornil na vysoké ceny vstupov, čo vedie k zníženiu produkčných plôch (o 7-12 %), spotreba je podobná ako v ostatných európskych štátoch.

PT zástupca referoval o znížení produkcie jablák, hrušiek a pomarančov kvôli suchu. Došlo k ich zdraženiu. V zime zas PT zasiahli intenzívne zrážky.

PL zástupca referoval o nízkom dopyte a nízkych cenách jablák, ktoré nezodpovedajú vysokým produkčným nákladom. Problémom je aj kvalita. Zatiaľ nie je jasné, ako jarné mrazy ovplyvnia produkciu.

EL zástupca referoval o poklese produkcie rajčín. Takisto sa dlhodobo stretávajú s odlivom pracovnej sily, preto je pravdepodobné ďalšie zníženie objemu produkcie. Náklady na ochranu rastlín, obalový materiál a hnojivá všeobecne rastú vo všetkých sektoroch. Pri kôstkoviciach zatiaľ nie sú hlásené zásadnejšie problémy, tie však vykazuje trh s jablkami. Objem exportu uhoriek, rajčín, jahôd a pomarančov od minulého roka vzrástol v priemere o 50 %, objem dovozu ovocia a zeleniny vzrástol za rok 2022 o 2,9 %. V mnohých prípadoch zvýšené výkupné ceny pokryjú iba vysoké produkčné náklady a nepredstavujú pre producentov žiadny benefit.

SE zástupca referoval o komplikovanej situácii skleníkovej výroby v dôsledku vysokých cien energií, producentom nebola poskytnutá žiadna štátna podpora, ani kompenzácie. Situácia na trhu s jablkami je rovnaká ako v iných štátoch, produkcia rajčín bola počas zimy pozastavená.

Obchodné vzťahy EÚ so susednými krajinami

Ukrajina a Moldavsko: Predsedajúci pripomenul pozíciu C-C ohľadom podpory liberalizácie obchodu medzi EÚ a UA a Moldavskom, zdôraznil však, že musí ísť iba o dočasné opatrenie počas mimoriadnej situácie.

Egypt: ES zástupkyňa upozornila na obrovský tlak dovozov z tretích krajín, najmä lacných citrusov, čo spôsobuje nevyrovnanú situáciu pre európskych producentov. Egypt je teraz 2. najväčší dovozca citrusov do EÚ, ceny sú veľmi nízke, preto je zložité im konkurovať. Produkcia v Egypte nemusí spĺňať vysoké EÚ normy, podľa zástupkyne ide o neférovú hospodársku súťaž.

PL zástupca upozornil na problém Egypta s obchodovaním v cudzej mene, čo mu bráni v dovozoch ovocia z PL.

IT zástupca upozornil na strategické jednanie Egypta, ktorý našiel spôsob, ako spomaliť proces a obmedziť objem dovozov využitím európskeho systému sanitárnych a fytosanitárnych opatrení. Podobná situácia je aj pri obchodovaní s Izraelom.

Rôzne

Sekretariát referoval o voľbách predsedníctva pracovnej skupiny koncom júna (online), termín na predkladanie kandidatúr je 23. 6. 2023. Podrobné informácie budú zaslané mailom.

Sekretariát ďalej upozornil na vyhlásenú konzultáciu Komisie k návrhu opatrenia pre boj proti Chrústovcovi japonskému (*Popillia japonica*) do 1. 5. 2023.

Prínos aktivity pre poľnohospodárov v SR:

Prenos informácií pre členov SPPK k danej problematike.

Vyplývajúce úlohy pre SPPK:

Pre SPPK nevyplývajú zo zasadania žiadne úlohy.